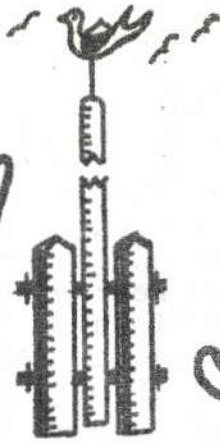

Rond de

Schutsboom

informatie ten behoeve van de leden van de heemkundige kring "de Vyver Heertganghen" Goirle-

Hadden wij aanvankelijk de bedoeling slechts tweemaal per jaar met een mededelingen-bulletijn te komen, thans, in de tweede jaargang, verschijnt een "Extra-Nummer" met artikelen over :

Kerstmis in de dertiger jaren	blz. 2
Het Leengoed "Ter Loo"	" 3
Landaanwinning	" 5
As g't sewèèlen nog nie wiest !	" 6
Goirle-Berkendorp	" 7
Brabant tussen 1300 en 1648	" 10
Onze Webkes	" 11
Zoals de ouden zongen ...	" 12
Kanaries, hun gewicht in goud waard !	" 13
Valentijns-dag	" 13
Zucht naar de Geboortegrond	" 13
Correctie en excuus (Mijn Gôôls plat)	" 13
Verlag lezing drs. Jean Coenen	
Verlag lezing Albert Delaheay	
Kerstviering	
Heem-LOG	
Onderhoud Gebouwen Heemerf	
Heem-avond Januari en Februari	" 14
Schoonmaak	
In Memoriam	
Kerstmis in de Heemschuur	" 15

Voor de diverse teksten en aanhalingen zijn verantwoordelijk, ieder vur't zèene en bij het Kring-bestuur bekend:

Cees Robben, Jan Hoogendoorn, Cees Santegoets en Jan Houtepen.

---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---

Kerstmis in de dertiger jaren :

Dat was in de tijd dat er nog geen wenskaarten waren met de opdruk "Prettige Feestdagen". Toen stuurde men nog aan verre familie en kennissen zijn naamkaartje met daarop Z.K. en Z.N. Tegenwoordig probeert men ook in de Eucharistieviering het schone gebruik van de Vrede-wens in te voeren, maar dat wil hier nog niet zo goed lukken. Wat is er evenwel mooier dan elkaar het "Geluk van Vrede en Teverdenheid" toe te wensen ? Die handdruk moet ervaren worden als één van de vernieuwingen die onze liturgie "vollediger" maken.

-Hoe was dat vijftig jaar geleden ? Toen werd er geleefd en gewerkt naar zo'n feestdag toe. Er zat iets mystieks in de lucht. Er was gebiecht en de liedjes tijdens het werk waren al geheel op dat feest afgestemd. Bij de gewone geur van jute en linnen kwam nog die van boenwas, van pas gepoetst koperwerk, van geschuurde klompen en van de klokzeep waarmee men zich in de kuip op de goot had gewassen; dan rook het er naar de bouillon die op het fornuis stond te trekken, naar het vlees dat reeds werd voorgebraden, en de pudding die stond te stollen in de visvorm. Daar kwam dan nog bij de geur van het malen van de koffiebonen en van vers gezette koffie, en van het boven de gootsteen uitkloppen van het propke uit de tuit van de koffiekkan. En in de huiskamer snorde de plattebuis met gloeiende wangen en stonden in een hoek de kerststal en de kerstboom versierd, maar de kerstkransj hingen hoog genoeg dat ge er als kleine puk zonder stoel net niet bij kondt. Op de tafel lag het papieren kerstkleed met rode en groene hulsttakjes en kaarsjes bedrukt.

-Men ging vroeg naar bed, want de nachtmis begon om 3 uur. Voor de koristen en 't jongenskoor werd om half 3 de communie uitgereikt. Daarna kregen zij in het K.A.V.huis een kop koffie of "seklade"melk en beschuit mee muisjes, vanwege 't Kerstkindje, maar ook omdat zingen op de nuchtere maag nooit ging. 't Oksaal was bijna te klein. Middenin stond 't jongenskoor, en de heren daaromheen, buik vooruit en de duim in het mouwgat van hun vest, elkaar met een knipoogje bemoedigend. Je kon het aanvoelen : Zij waren daar heer en meester.

-Wat kon het soms koud zijn. Om 3 uur zat en stond de kerk stampvol. De lampjes aan de bogen op 't priesterkoor brandden, maar daar kwam wel eens de klad in als de stoppen sprongen. De koster sjouwde alsmaar heen en weer, en deed zijn best om al die kaarsen en lampen recht en brandende te houden. De kerststal stond in de Lourdesgrot bij de jongensbanken. Dat hadden die weer op de meisjes voor !

-Het dienen van de nachtmis was voorbehouden aan de priesterstudenten van de parochie. Een hele schare kleine misdienaars zorgde voor de olijsting. De plechtige, gezongen Nachtmis met Drie Heren werd gevolgd door nog twee gelezen missen tijdens welke kerstliedes gezongen werden. Als er dan tegen 5 uur werd thuisgekomen, had moeder de koffie gezet, en enkele vetkaarsjes in de kerstboom aangestoken. Dat moest echter goed in de gaten gehouden worden, want 't brandgevaar was groot. Na elkaar Zalig Kerstmis gewenst te hebben werd er een worstebroodje gegeten, en daarna nog enkele uren naar bed.

-De vroegmis om half 8 was vooral voor de moeders. 't Waren 3 gelezen missen met volkszang-kerstliedes. Thuis probeerden wij er dan tussenuit te piepen, want bij opa viel allicht iets te doen of te halen. Dat was maar 'n paar deuren verder en ook te bereiken over de hofpad.

-Opa was dan meestal al bezig op de goot. Hij deed 'n kluit fieteloo en 'n stukske reuzel in de pan, dat heerlijk spetterde, om er vervolgens de kortelietten in te bakken. Wij mochten dan de muskaatnoot ook eens over de rasp halen, op gevaar af dat ge je vingers schampste of 'n hete vetspat tegen je hand krijgt. Dan was het "bloeijsje en brulle", maar dat leverde dan het eerste kerstkransje op. Dan trokken we maar weer op huis aan, waar de spekpan al op tafel stond. Dan was het lekker soppen, maar ja, dié lustte geen wit, en dié wou persé 't zwoertje, en zo was er direct al weer spanning.

-Om half 11 was er de Hoogmis, ook weer 3 missen waarvan de derde gezongen werd, en om half 3 's middags het Lof. Als korist had je het er op zulke dagen druk mee !

-Maar toch was het, en dat wensen wij U allemaal.....

een ZALIG KERSTMIS !

JHn.

Het Leengoed "Ter Loo" .

De Heer Charles van Ginneken heeft mij weer in de gelegenheid gesteld het verdwenen "Hooghuys" aan de Abcovense Dijk met enige tekeningen onder Uw aandacht te brengen.

In het Goirle's Nieuwsblad van 16 april 1981 tekende ik de voorgevel met de leibomen. Hier ziet U de voorgevel nogmaals plus een goede kijk op de zijgevel.

De bewoners van het "Hooghuys" konden via een elegant sierlijk bruggetje naar de overkant van de Ley komen, waar zij op een stukje grond sierbloemen kweekten.

In de voorgevel van het "Hooghuys" vormden de muurankers het jaartal 1563. De geschiedenis van het leengoed "Ter Loo" gaat echter veel verder terug. Wat heeft de leenman of leenvrouw bezield dit jaartal zo voor het nageslacht te willen vereeuwigen? Is het huis eens door oorlogsgeweld vernield en afgebrand en in 1563 weer opgebouwd? Wie zal het zeggen ... toch intrigeert dit teken op de wand.

De leenmannen resideerden niet op "Ter Loo". Hoogstens maakten zij in het jachtseizoen hier de streken onveilig. Zij woonden elders en lieten de exploitatie van het leengoed over aan de pachters.

In de leenregisters te Brussel en ook wel in de archieven van 's-Hertogenbosch en Tilburg is de geschiedenis van de leenmannen en pachters van het goed te achterhalen. Hier wordt men geconfronteerd met jaartallen, -van leen aanvaarden en sterven, -van opkomst en ondergang.

Op 28 april 1524 sterft Gerrit Jan Roelofs, de eigenaar van het leengoed. Hij heeft een ongetrouwde dochter Lijsbeth. Lijsbeth wordt onder voogdij gesteld. Haar voogden geven Mr. Hendrick van der Sijpe secretaris van de Raad van Brabant, opdracht om namens Lijsbeth voor de Hertog van Brabant de eed van trouw af te leggen, en haar als leenvrouwe in de leenregisters te Brussel in te schrijven.

Uit dit leenverhef blijkt dat zij op dat moment houdster is van twee lenen, n.l.: het leengoed "Ter Loo" en het leengoed "Den Crommenbeemt". Den Crommenbeemt is vijf bunder groot en wordt verdeeld in een leen van $3\frac{1}{2}$ bunder en een leen van $1\frac{1}{2}$ bunder.

In de periode 1530-1531 huwt Lijsbeth met Hendrick Kemp, een gefortuneerd koopman in wollen lakens en woonachtig te 's-Hertogenbosch.

Uit hun huwelijk worden zes kinderen geboren, geheten : Jan, Nicolaas, Ambrosius, Cornelis, Elisabeth en Johanna.

Elisabeth huwt met Mr. Henrick Oliviers, en Johanna huwt met Lambert Stoters.

Lijsbeth Roelofs ontvangt een schrijven uit Brussel, gedateerd 4 november 1550, waarin haar wordt medegedeeld dat Mr. Hendrick van der Sijpe is overleden en dat door haar of een plaatsvervanger weer opnieuw de eed van trouw voor de Hertog van Brabant moet worden afgelegd.

Zij moet dat binnen veertien dagen komen doen of anders wordt dat op haar kosten in Brussel wel geregeld.

Op 10 april 1564 wordt er voor de schepenen van Tilburg (?) of voor de schepenen van 's-Hertogenbosch (?) een contract opgesteld, waarin de kinderen van Hendrick Kemp en Lijsbeth Roelofs de nalatenschap van hun ouders verdelen.

Hendrick Kemp en Lijsbeth Roelofs zijn overleden en hun goederen liggen verspreid in Goirle, Son, 's-Hertogenbosch, Heeswijk en Berkel-Enschot.

Wat het goed "Ter Loo" betreft, volgt Jonkvrouwe Elisabeth, die gehuwd is met Mr. Henrick Oliviers, haar moeder Lijsbeth Roelofs op als leenhoudster van het goed "Ter Loo" op 4 oktober 1564.

We zijn en passant geruisloos het jaartal 1563 (muurankers) gepasseerd, maar het blijft nog steeds een onverklaarbaar teken op de wand.

-C. Robben-

Naschrift:

In zijn artikel "Het Huys Ter Loo op Abcoven" in het Nieuwsblad van het Zuiden schrijft Pierre van Beek dat dit Hertogelijk Jachthuis reeds vóór 1312 bestond, maar dat de muurankers het jaartal 1368 vermeldden.

In ons museum is nog een engelenkopje te zien, waarvan er eertijds vier de gevel van het Hooghuys sierden. Het werd geschonken door de heer Charles van Ginneken uit Duiven.

Landaanwinning :

Aansluitend bij de lezing op onze Heem-avond van 23 november is het interessant aan de hand van onze eigen aardrijkskunde- en geschiedenisboekjes na te gaan hoe en wanneer de Hollandse polders achter-eenvolgens boven water zijn gekomen.

Tussen 3000 v.Chr. en 750 v.Chr. ontstaan de eersteduinen. Tengevolge van een 5-tal transgressies gaat veel ervan weer verloren, voor het laatst tussen 250 n.Chr. en 750 n.Chr. Tot aan de 7e eeuw n.Chr. was het Zwin tot aan de Grevelingen in het N. bezaaid met eilandjes. Deze werden aangeduid als "Scaldemariland" ("Scalde" werd later "De Schelde") In 1537 was Cadzand nog een eiland in het Zwin.

Dat evenwel de aanslibbingen en indijkingen hier goed benut werden blijkt wel uit de grote culturele en economische bloei van deze streek in de 12e - 13e en 14e eeuw, met versterkte steden als Brugge, Gent, Damme, Sluys en vele anderen, die in staat zijn in 1302 bij de Gulden-sporenslag de Franse Ridderschap te verslaan.

Tussen de 5e en 8e eeuw n.Chr. is er weer sprake van duinvorming, vooral waar nu Noord-Holland gesitueerd is. Vanaf de 8e eeuw wordt daar begonnen met indijkingen in een voornamelijk waddengebied. Rond 1200 wordt dat weer bemoeilijkt omdat vanwege het uitzetten van een koppel konijnen voor de jacht en de snelle vermenigvuldiging van deze diersoort het duingebied ondergraven werd.

Door de verzanding van het Zwin ontstaat de naam Zeeland, en rond 1550 is ook Zeeuws-Vlaanderen weer bijna geheel verland. In deze periode nemen de overige Zeeuwse- en Zuid-Hollandse eilanden geleidelijk hun tegenwoordige posities in en vormen de delta van de grote rivieren Rijn - Maas- en Schelde. De streek tussen Voorne en Den Helder blijft nog tot half weg de 16e eeuw voornamelijk watervlakte. Dan begint de bedijking vrucht af te werpen, mede met behulp van de ervaring van de vluchtelingen uit de Zuidelijke Nederlanden, die al van ouds in de Vlaamse Kuststreek daarmee te maken hebben gehad.

De volgende jaartallen staan vermeld bij een drooggevalen gebied :

- 1599 - W.Friesland - Anna Paulownapolder e.o.
- 1612 - de Beemster - Purmer - Wormer
- 1631 - Heer Hugowaard
- 1635 - de Schermer
- 1852 - het Spaarne - Haarlemmermeer - Spieringmeer
- 1839/1874 - tussen Rotterdam en Leiden
- 1847 - W-Friesland zuidelijk van Den Helder (Koe-gras)
- 1877 - Bijlmermeer-Diemermeer-Ey-Wyckermeer-Brokemeer
(Hier ontstaat tussen 1865 en 1883 het Noordzee-kanaal)
- 1930 - Wieringermeer
- 1936 - Afsluitdijk, enz....

Bronnen: Populair Wetensch.Maandblad KIJK, nov. 1982

Grote W.P. 7e druk - Bosatlas - "De Caerte van Noort-Hollant" van Joost Janszn. uit 1575 - Het boek "Willem van Loo", van Boschvogel, een geromant.geschied. van W + O-Vlaanderen.

"As g't sewèlen nog nie wiest !"

Wanneer je in de "Grote Nederlandse Larousse Encyclopedie" de naam van ons dorp op zoekt, dan kun je daar (waarschijnlijk tot je verbazing) lezen, dat Goirle eigenlijk veel groter is dan elke oprechte Goirle-naar wel wist : Tilburg hoort er immers ook bij ! Er staat letterlijk: "De gemeente omvat het dorp Goirle, TILBURG en een lichtgolvend agrarisch gebied, verdeeld in zes buurtschappen, afgewisseld met bossen en heiden en doorsneden door beken o.a. De Ley." Het wordt dus hoog tijd dat we de landmeters eens laten komen.

-Het einde van de tekst onder Goirle maakt natuurlijk weer veel goed als men daar leest: "Het 18e eeuwse Smiske, een thuiswevershuisje, is thans heemkundig museum."

JHg.

Goirle -- Berkendorp :

Vele jaren is het Comité Goirle Berkendorp erg actief geweest, en in verschillende wijken en voortuintjes zijn daar de resultaten nog van te zien.

De Berkeboom is een nuttige boom. Zijn sappen werden opgevangen voor het veelgeroemde "Berken-haarwater" tegen roos en haaruitval. Langs de Spoordijk was vroeger een bosje waar de flesjes aan de bomen hingen.

Ook de bladeren heetten te zijn "zeer geneeskrachtig" en bijzonder nuttig voor de textielindustrie. 's Zomers werden die bladeren in de schaduw gedroogd, waarna er een drank van getrokken werd, die men in nam tegen niersteen en om het urineren te bevorderen. Het moest worden ingenomen op de nuchtere maag.

Het "eind-product" werd o.a. gebruikt bij het Vollen in de textielindustrie. Voor het verzamelen daarvan gebruikten ze in Tilburg speciale kruiken, vandaar hun bij-naam. Het was een bepaalde vorm van bij-verdiensten. Hoe talrijker het gezin, des te groter de productie. Een emmer urine kostte 2 à 3 cent.

Onze berkenbomen hebben evenwel de textielindustrie ook niet kunnen redden. Er zou in Goirle een goedlopende industrie van "toeleveringsstoffen" van kunnen zijn opgezet. Overigens, wat zuer van de bevolkingsaanwas en onze economie terecht komen als er de auto's eens op liepen? Maar dat is nog niet uitgevonden. JHn.

Brabant tussen 1300 en 1648 :

De 14e en 15e eeuw waren voor Brabant een glansperiode. Economisch door de opkomst van de Antwerpse wereldmarkt, cultureel en artistiek o.m. in de bouwkunst met de Brabantse hooggotiek en schilderkunst. Door zijn centrale ligging, met Brussel als zetel van de Centrale Regering, zijn voorrang onder de Nederlandse gewesten als Lotharingisch Hetogdom en zijn uitzonderlijke landsprivileges, was Brabant in de zuidelijke Nederlanden het toonaangevende gebied. De Vrede van Munster in 1648 bracht evenwel een territoriale vermindering tot stand (Kwartier van Antwerpen met sluiting van De Schelde en het Kwartier van 's-Hertogenbosch) en gaf de welvaart een grote knak.

Op het nevenstaande kaartje komt de centrale ligging van Brabant als "het hart van de Benelux" goed tot zijn recht.

Breda en Diest waren in die periode de Oranje-steden bij uitstek.

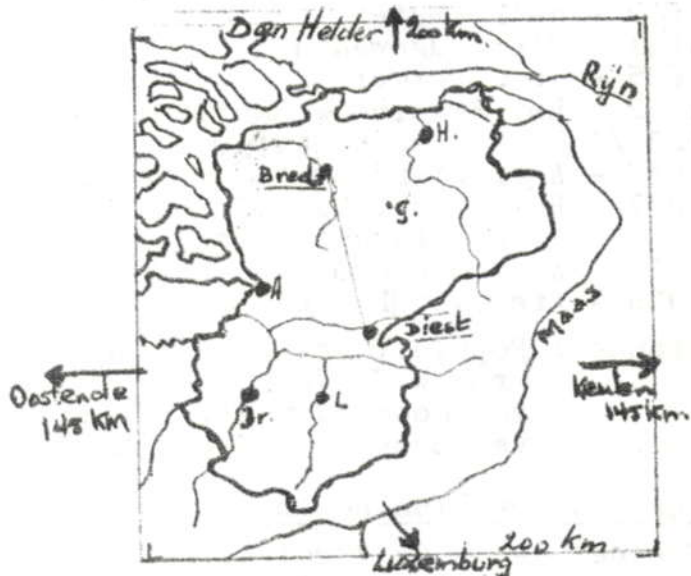
Bovendien waren Breda in het noorden en Diest in het zuiden de twee poorten van het uitgestrekte Kempenland.

Langs deze bedrijvige steden werden de Kempenaars bevoorraad met zaad voor mast- en dennebomen, waarmee hun zandige gronden werden bebost.

Reeds vanaf 9 december 1425 had Brabant zijn eigen katholieke universiteit te Leuven, maar in de 15e en 16e eeuw trok heel zijn intellectuele elite naar het Noorden. Dr. Persijn zegt daarvan: "Eenig in de wereld is 't geval van zoo groote en zoo velerhande kunst onder zoo gering een bevolking op zoo'n klein gebied van drie provincien: de strook van de Amstel tot Middelburg. Daar had onze heele beschaving zich opgehoopt." (Beknopte Gesch.v.d.Ned.Letterkunde 1933)

Bron: "De Heerlijkheid Diest", door F.A.Dyck.

JHn.

Onze Webkes :

In 1845 schrijft een zekere van S. in "Den Noordbrabantsche Volksalmanak", dat men van de vroegste tijden af getracht heeft de dood in beeld te brengen. In West-Europa kennen wij vanaf de 17e eeuw de voorstelling van de dood in de vorm van een geraamte met in de ene hand een gevleugelde zandloper en in de andere een zeis. Als men de dood trachtte uit te beelden, zo gaat bovengenoemde schrijver verder, dan moet men zich niet verwonderen dat men eveneens is overgegaan om de huizen, waar de dood had toegeslagen, van een uiterlijk teken te voorzien. Het meest bekende voorbeeld hiervan in het gehele land was het sluiten van vensters of gordijnen van het sterfhuis tot na de begrafenis.

Mogelijk is achter dit gebruik dezelfde betekenis te zoeken als achter de palissaden of de ringwal met ringsloot van onze grafheuvels uit de Bronstijd op de Regte Heide, nl. de **terugkeer betellen** van de ziel van de afgestorvene naar het rijk van de levenden.

In brabant kende men behalve dit gebruik van het sluiten van vensterluiken of gordijnen bovendien nog op vele plaatsen het opstellen van het strooike of busseltje voor de deur van het sterfhuis. De beide gebruikte namen maken duidelijk dat men er een bosje stro onder moet verstaan, dat verzwaard werd met stenen om het wegwaaien te voorkomen.

De schrijver van het artikel in "Den Noordbrabantsche Volksalmanak" zegt wat de oorsprong ervan betreft het volgende : "Tot nu toe is het ons niet gelukt er de oorsprong van op te sporen. Hetgeen wij er van vernomen hebben, is alleen dit, dat het in 's-Hertogenbosch zoude verordend zijn toen daar voor meer dan tweehonderd jaar geleden een zware pestziekte heerste. De aanblik ervan had iets treffends. Met een stem die tot het hart doordrong, scheen het ons toe te roepen: "Huc tendimus omnes" (dit is de weg van alle geest), of gelijk een onzer vaderlandsche volksdichters dit zo juist in een paar regels heeft beschreven: "Wat gij nu zijt, was ik voor dezen ; wat ik nu ben, zult gij haast wezen ! "

Deskundigen zijn het er veelal over eens, dat de datering van het strooike of busseltje inderdaad gezocht moet worden in de tijd dat de pest vele slachtoffers maakte en hoe angstig de bevolking daarvoor was, blijkt nog uit ons gezegde "Mijden als de pest !". Nu kun je het best iets mijden als dat aangegeven wordt, zodat het voor de hand ligt, dat de plaats waar de pest heerste, werd aangeduid door een teken. Ook tegenwoordig kun je op stal- of schuurdeuren bij de boeren lezen dat er varkenspest of een andere besmettelijke ziekte onder het vee heerst.

De vraag blijft over, waarom dit teken uit een bosje stro bestond. Volgens Ben Janssen in "Luste gullie koffie" is het oorspronkelijk gebruik van stro een gevolg van de heidense gedachte, dat stro een geestwerende kracht bezit. Ook A. Hoogendoorn spreekt in "Gebruiken bij dood en begrafenis" over stro als afweermiddel.

In onze taal komen eveneens veel gezegden voor, die op een betrekking wijzen van stro met de dood. Zo zegt men van een overledene, dat hij "op stro ligt", en, "van het bed op het stro geraken," waarmee samenhangt "het stro op de kist leggen". Oudtijds legde men zelfs de stervende reeds op stro, en wel **vanwege die geestwerende** kracht van het stro. In de beide laatste uitdrukkingen is stro ook het symbool van "armoe" en "dat er bij een erfenis meer schulden zijn dan baten", welke symboliek ingang vond omdat men de oudste betekenis van "op stro leggen" niet begreep. (nederlandse spreekwoorden, spreuken en zegswijzen, K.ter Laan)

H.L.Kok geeft in zijn boek "De laatste eer in Nederland" voor het op stro leggen van gestorvenen vier redenen aan:

1. een lijk scheidt vocht af, zodat men door het op stro te leggen beddegoed uitspaart. Het stro verbrandde men en alles was weg.
2. Men bracht op deze wijze het lijk reeds in aanraking met moeder aarde.
3. Aangezien het vroeger voor een man schande was op bed te sterven, liet hij zich op stro op de grond leggen.
4. De ziel zou zich aan het bed kunnen hechten, waardoor dit voor anderen onbruikbaar zou kunnen worden.

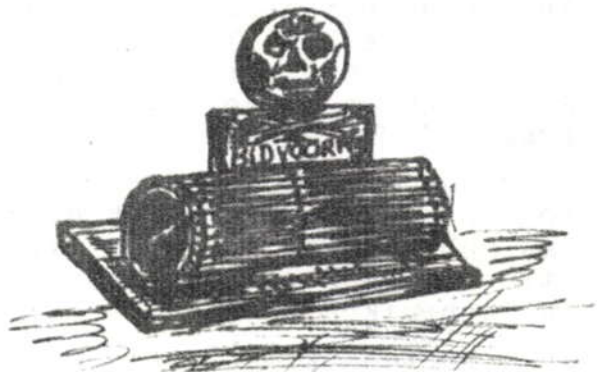
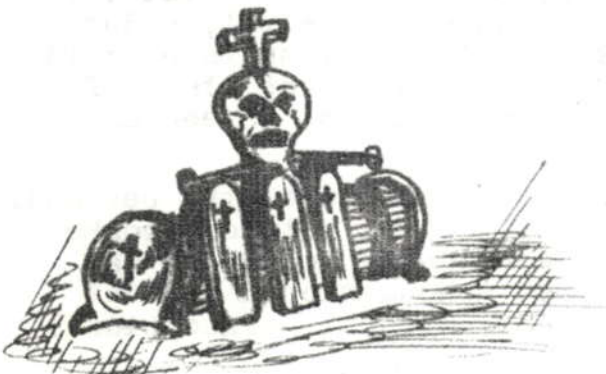
Ik vind de eerste reden het meest waarschijnlijk en de overige drie aardig bedacht.

Janssen's bewering, dat het oorspronkelijk heidense gebruik later door de Kerk verchristelijkt is door er de symbolische betekenis aan te geven : dat de "ziel" het koren (het lichaam) verlaat en slechts het stoffelijke omhulsel, (het waardeloze stro) achter blijft, - trek ik ook wel enigszins in twijfel.

Stro was om de drommel niet waardeloos. Het was van grote nut voor mens en dier de eeuwen door. Het diende als ligging, dakbedekking, bouw materiaal voor wanden en bijenkorven, en was van levensbelang voor het maken van de zo noodzakelijke mest voor onze schrale zandgronden.

Nee, in het gebruik van stro met betrekking tot de dood ligt een schonere symboliek. Afgestorven korenhalmen vormen stro en krijgen aldus een nieuwe grote waarde, en dat wijst op een leven na de dood. Dat is volgens mij niet alleen een schone christelijke symboliek, maar tevens een oeroude gedachte, die ten grondslag ligt aan het gebruik van stro in verband met het mysterie dood.

Het vervaardigen en plaatsens van het strooike of busseltje was het werk van de burens, doch later ging dat over op de timmerman. Hij deed er dat als service wel bij als hij de opdracht kreeg de doods-kist te maken. En daar hij niet alleen uit zijn buurt maar van het gehele dorp opdrachten tot levering van een laatste verblijfplaats kreeg, moest hij nogal eens de boer op voor stro. In Tilburg was het ook gebruik om in plaats van stro een rond hout in de kleur van stro te plaatsens, met 10 plankjes : 4 vóór- 4 achter - 2 op zij. Zo moet hij op 't idee zijn gekomen een blijvend strooike te vervaardigen, en werd bij ons in Goirle het "wepke" geboren.

Het wepke was een liggende koker, vervaardigd van latjes en met stro gevuld. In ons museum hebben we twee exemplaren waarvan één, een zeer fraai, afkomstig is van de timmerman A. van Puyenbroek, in de volksmond Jaon Puy alias de Geitevogel geheten.

De koker is geel geschilderd om het stro te imiteren met op de uiteinden twee zwart geschilderde ijzeren bandjes. Aan weerszijden wordt de koker afgesloten door twee ronde wandjes, bruin geverfd en van zwarte kruisjes voorzien, uitlopend op twee voetjes om het geheel te doen staan. In het midden bovenop de koker staat het symbool van de dood: een doodshoofd boven twee beenderen, terwijl het geheel wordt bekroond door een zwart kruisje. Er behoren zes stuks, aan de bovenkant afgeronde, smalle, bruin geverfde, losse plankjes bij, met op elk plankje een zwart kruisje. Deze plankjes moeten de stenen voorstellen die voorheen op het strooike werden gelegd.

Die plankjes spraken een code-taal en A.Hoogendoorn tekent hierbij aan, dat een zegsman hem verklaarde dat in Goirle het wepke bij de dood van een man rechts van de deur werd geplaatst en dan uitgerust werd met vijf plankjes, terwijl de dood van een vrouw werd aangegeven met drie plankjes en een opstelling van het wepke links van de deur.

Uit gegevens van andere plaatsen hier in Brabant weten we, dat de lengte en dikte van het strooike en het aantal stenen op het strooike, lees hier plankjes, niet alleen een man of vrouw aanduiden, maar ook een kind. Dit laatste missen we in bovenstaande verklaring, en bovendien zitten we met zes plankjes bij ons wepke. Dat zesde plankje heeft natuurlijk ook zeker een functie gehad. Als door de plaats van het wepke t.o.v. de deur al wordt aangegeven dat er een man of een vrouw is overleden, zou het dan niet zo kunnen zijn geweest, dat een gehuwde man of vrouw met zes plankjes, een ongehuwde volwassene met vijf en een kind met drie plankjes werd aangeduid? Een andere zegsman verklaarde mij in 1965, dat het wepke voor volwassenen en het busseltje voor kinderen werd gebruikt. Dat busseltje werd dan door de jonge meisjes uit de buurt versierd met palm en roosjes.

Daar staat tegenover dat ik ook wel eens heb horen beweren, dat het wepke versierd werd met een zwarte strik voor een gehuwde-, met een blauwe strik voor een ongehuwde volwassene, en met een witte voor een kind. In dat geval kan het getal der plankjes buiten beschouwing gelaten worden en is het wepke eenvoudig voor de symmetrie met zes plankjes uitgerust.

Dat het versieren wel gebruikelijk was, bewijst het hier reeds eerder aangehaalde voorschrift van het stadsbestuur van 's-Hertogenbosch als dat bepaalt dat het stro niet met linten of andere versierselen mocht worden uitgerust.

Hoe dan ook, mogelijk hebben bovengenoemde Goirlese zegsmannen het ook niet meer precies geweten, te meer daar het gebruik van het wepke hier al in de eerste wereldoorlog is afgeschaft. Mochten er echter nog mensen in ons dorp zijn die hierover nadere inlichtingen kunnen verschaffen, dan worden die gaarne ingewacht bij de Heemkundige Kring.

Het tweede exemplaar "wepke" dat ons museum tentoonstelt is eenvoudiger van aard. Het is geheel zwart en mist de ijzeren bandjes alsmede de plankjes, die echter verloren kunnen zijn geraakt. Op de latjeskoker staat een doodshoofd geschilderd boven een rechthoekig plankje waarop twee gekruiste beenderen met eronder het opschrift "Bid voor mij". Het is afkomstig van de Gebr.Hoogendoorn eertijds timmerlieden in de Dorpstraat te Goirle.

Rest mij nog een verklaring van het wel enigszins vreemde woord "wepke". Dit moet verband houden met "weipen" dat gebusseld rijs-hout of riet was. Een wepke was dus een busseltje. Wij kennen nog in onze hedendaagse taal het woord "webbe" als zijnde een rol linnen in de zegswijze: "Het web wacht op de koopman". J.C.J.Hoogendoorn

Zoals de ouden zongen!

Dit al wel zeer oude spreekwoord gaat in onze tijd al lang niet meer op. Neen, zingen zoals dat onze ouders en voorouders deden zijn wij al lang vergeten. En waarom zouden wij, moderne mensen ons nog druk maken over zingen, wij krijgen immers onze liedjes kant en klaar opgedist via T.V. radio en fonoplaat.

Maar bij deze mensen van vroeger lag dat wel heel anders, zij hadden niet de beschikking over technische hulpmiddelen, nee zij zongen zelf, en het plezier dat ze er aan beleefde was dan ook vele malen groter als wij voor ons kijk-kastje.

Altijd en overall werd er gezongen, en voor deze hobby hadden zij geen vrije tijd nodig want die hadden ze niet, 't was altijd werken geblazen. Ze zongen dan ook gewoon onder het werk zoals b.v. het vrouwvolk terwijl ze op den akker werkte, of wanneer ze achter de waskuip stonden en tijdens het schuren van de melkbussen. En dan die buurtavonden rond het open vuur, dan kwamen de liedjes pas los. Men had keus in overvloed want liedjes waren er maar zat. Bij iedere gebeurtenis werd er wel 'n liedje gemaakt, vooral moorden waren zeer in trek, en dan die talloze liefdes en minne-liedjes. Ook uitte de mensen dikwijls hun ontevredenheid b.v. over de sociale wantoestanden in de vorm van liedjes, de zogenaamde protestliederen. De stemmen van boeren en arbeiders vonden in die tijd zo goed als geen gehoor bij de overheid en dan uitte men zich in deze vorm. Tegenwoordig gaat men om ieder wisse-wasje de straat op achter een spandoek aan, en de meeste meelopers weten niet eens wat er op het doek staat, en de televisie is er dan als de kippen bij om onze ontevredenheid wereldkundig te maken.

Spreekt men in onze moderne tijd over deze oude liedjes van vroeger dan haalt men de schouders op en plaatst men ze direct onder de rubriek „smattlappen,.. Want sentimentele liedjes passen niet meer in deze tijd. Behalve dan één keer per jaar, met Kerstmis, ja dan worden wij weer even sentimenteel. Toch zijn kerstliedjes eigenlijk ook smartlappen maar niemand die daar dan aan denkt. Zij brengen juist de sfeer aan onze kerstviering. Denkt U eens in, 'n nachmis zonder kerstliederen, dat zou niemand voor mogelijk houden. Kortom de kerstliedjes geven ons sfeer en inhoud aan het kerstfeest. Zo was het ook met die liedjes van vroeger, ze gaven aan onze voorouders net dat beetje vreugde om staande te blijven in hun armoedig en dikwijls uitzichtloze bestaan. Ik verbaas me er telkens weer over als ik deze oude mensen bezoek om hun liedjes op te tekenen met welk een overgave zij die liedjes dan zingen, en dat mensen van 80 jaar of ouder er nog hele serie's van buiten kennen dikwijls met tien of vijftien coupletten.

Voor ik mijn artikel ga besluiten nog even een voorbeeld van zo'n liedje van vroeger wat ik onlangs van 'n vriend van mij kreeg die het optekende in Tilburg. Het was 'n protest, 'n uiting van onmacht tegen het zeer hoge aantal sterfgevallen vooral onder de kinderen, dikwijls bleef de helft maar in leven. Het liedje heet het webke. Het gebruik om bij het huis van een overledenen 'n wepke te zetten moet zeker nog tot 1914 hebben geleefd. In Tilburg en Goirle noemde men het een busseltje. Het was een rekje met dwarslatten of een houten tonnetje waarop een bos korenaren werd gelegd, waarom een zijden lint gebonden was. Aan weerskanten werden er drie plankjes tegenaan gezet, die door de doodsbidder omgetrapt werden als het lijk het huis uitgedragen werd.

Het gebruik van stro bij een begrafenis schijnt terug te gaan tot in de prehistorische tijden, toen men bossen stro bij het lijk opstelde om de paarden van de helle-godin te voeren. In Tilburg en Goirle was het de gewoonte om met de kleur van het lint duidelijk te maken, wat voor dode men in huis had: voor een klein kind zowel meisjes als jongens, was dat wit, kinderen boven de tien jaar kregen rose of blauw en voor ouderen was het een zwart lint.

Tijdens het zingen, zo vertelde één der zegsvrouwen, dat er bij een begrafenis met veel uithalen en dramatische gebaren gezongen werd ... het was bedroevend

't Wepke.

Moeder daor stao 'n wepke
bij Jaonus en Miet Verbunt,
daor is 'n wit zijje strikske aon,
dan is er 'n boorlinkske dôôdgebraon
'n Vrouw is net 'n drachtig konijn
er zal wel wir gauw 'n nieuw boorlinkske zèn.

Refr.: Wepke, wepke, dodenkruid,
iedere dag wordt de klok geluid,
bim bam bom bim bam bom,
veur wie er 'n wepke heej gestaon :
Die komt nooit weer om,
Die komt nooit weer om !

Moeder daar staat een wepke
bij Jorissen voor de deur,
daar zit een rose zijden strikje aan
dan is Engelientje dood gegaan;
de tering hield haar lang te bed
nu maakt zij met de engeltjes pret.

Moeder daar staat een wepke
voor de deur van Hein de Molder,
daar zit een blauw zijden strikje aan
dan is zoon Gerrit heen gegaan.
Hij ligt in de kist heel koud en stijf
ook hem trof nu de dodenzijs.

C.Santegoets

Kanaries, hun gewicht in goud waard !

Het gebeurde in het jaar 1622. 'n Spaans schip met honderden kanaries aan boord liep voor de kust van Elba aan de grond. In die dagen waren de kanaries goud waard. Deze wilde kanaries kwamen van de Kanarische Eilanden, waar ze een "delicatesse" waren. Ook van de kanaries die toen op Elba gevangen werden, kwamen er velen in de stoofpot terecht. Enkele matrozen namen die vogeltjes echter mee naar huis. Daar werd al gauw ontdekt dat deze vogeltjes geluiden voortbrachten, en zelfs muziek imiteerden. Toen dat eenmaal ontdekt was, ontwikkelde zich het kweken van zangkanaries tot een ware volkssport.

-Ook in Goirle was dat een geliefde sport, die tot in de vijftiger jaren Wereldkampioenen heeft gekend ! Tot 1935 hield men zich voornamelijk bezig met Musgorzen, de beste zangers met een zware roller, die bruin-groen van kleur waren, de Gele kanarie met een iets scherper geluid, en de Bonte met iets van beide vorige. Vanaf 1934/35 komt ook de kleurkweek meer op de voorgrond, witte, blauwe en rode, wat toen nog gebeurde met zuiver natuur-producten, maar tegenwoordig zijn er allerlei kleurstoffen voor in de handel, zo erg, dat de veertjes de kleurstof afgeven op handen die de vogeltjes vastpakken.

-De kweektijd liep van half maart tot eind september, als de vogels in de wisselkooien werden gelaten. Ieder eitje werd nauwkeurig genoteerd, met het ringnummer van pa-en ma-kanarie, en apart gehouden totdat het legsel compleet was. Dan werden die weer in het nestje gelegd, en kwamen de eitjes vrijwel op dezelfde dag uit. De jonge vogels werden meteen geringd, en kregen als ze bekwaam waren de ruimte in de vluchtkooi.

-In de huiskamer hing dan de zogenaamde Zangkast, dikwijls met sierlijke deurtjes, waarin zo'n 25 kooitjes stonden, met ertussen 'n plankje zodat de vogels elkaar niet zagen. 's Avonds kwamen dan de clubvrienden op bezoek. De rijen werden dan één voor één getest. Vijf kooitjes op de tafel, boven elkaar, en dan maar zingen en becommentariëren. De lucifersdoosjes waren toen nog van hout, en zo'n luciferke tussen de huls en 't schuifke op en neer gehaald bracht een snerpend geluid voort waarop de kanaries direct reageerden met een hogere frequentie.

-Maar de kinders moesten er te vroeger voor naar bed en muisstil zijn !

Valentijns-dag :

14 februari is het die gedenkwaardige dag van de Dankbaarheid. In Amerika, Engeland, Frankrijk en Zwitserland is het al een oeroude gedenkdag, hoewel de viering en de betekenis die men er aan geeft niet overal dezelfde inhoud heeft. Na de Tweede Wereldoorlog heeft de Nederlandse Bloemisterij getracht dat gebruik ook hier in Nederland in te voeren, waar men tot op zekere hoogte ook wel in geslaagd is.

Het gehele tafereel speelt zich af rondom de monnik Valentinus, die geleefd zou hebben van 230 tot 270. Maar er zijn verschillende lezingen over, die hier en daar wel raakpunten hebben, maar het ontstaan van Valentijnsdag in feite terugbrengen tot de legendevorming, die, wanneer het heiligenlevens betreft, altijd goed aan zijn trekken is gekomen.

Volgens de kerkelijke kalender is de H. Valentinus een Romeinse priester, die zich onderscheidde met hulpverlening aan de bloedgetuigen van Christus, totdat hij zelf gegrepen werd en in het jaar 270 werd onthoofd. Zijn feestdag dateert van de 4e eeuw.

Een andere aanverwante lezing is, dat Valentinus een Romeinse priester was, Bisschop van TERNI, die in 270 de marteldood stierf. Reeds vanaf de vierde eeuw wordt hij in Rome als martelaar vereerd op 14 februari.

Een gelijknamige heilige wordt evenwel op 7 januari vereerd in Beieren als Bisschop van TRIER, eveneens martelaar, en diens feestdag dateert uit de vijfde eeuw.

Maar ook het Bisdóm Luik laat zich niet onbetuigd, en vereert op 16 juli de H. Valentinus, Bisschop van TRIER en TONGEREN, en ook Martelaar. Hij is begraven in de kerk van Sint Servaas in Maastricht. Zijn feest wordt reeds vanaf de vierde eeuw gevierd.

TERNI - TRIER - TONGEREN - het begint allemaal met een T.

Gemeenzaam in zijn verering is, dat de heilige overal wordt aange-roepen tegen vallende ziekte, omdat zijn naam zou zijn afgeleid van het latijnse "valére" dat "gezond zijn" betekent, maar dat ook een begroeting of heilwens kan inhouden : "Vale" is dan "Hou doe".

Als klap op de vuurpijl nog een ander schoon verhaal.

Er was eens een Italiaanse monnik, Valentijn geheten, die leefde in de jaren 230 tot 270 na Christus. Hij was een zeer wijs man, die een grote liefde had voor zijn medemensen en voor de natuur. In zijn kloostertuin kweekte hij de mooiste bloemen, en ieder die bij hem kwam om raad, kreeg van hem de een of andere schonebloem ten geschenke. De stroom bezoekers werd dan ook steeds groter, en jong en oud luisterde naar de wijze woorden van de monnik. Verbroken banden werden er door hersteld, verlegen jonge mensen tot elkaar gebracht, wanhopigen de levensvreugde weer teruggegeven, en na zijn dood werden in ZIJN NAAM op 14 februari door de mensen bloemen geschonken aan allen, die liefde, sympathie of dank verdienden. Een lentefeest dus midden in de winter !

Ja, ja, die bloemisten hebben het met dit verhaal heel aardig voor mekaar.

Als wij vroeger met Opa naar de Paters op Nieuwkerk gingen voor het ogeven van de Jaarmissen, dan kregen wij van de Pater altijd een rooi stèrappeltje. (Dè bestao naaw al niemer !)

Van de fruitisten hoort men echter zelden iets. Die vallen blijkbaar gewoon tussen de wal en het schip. Toch is fruit oer-gezond, terwijl men van verschillende bloemen en planten behoorlijk jeuk kan krijgen.

De "hongerigen spijzen" is een werk van barmhartigheid, zo is ons geleerd. Wat doen al die kokkerellende huismoeders dan toch veel goeds ! Van de H. Elisabeth is bekend, dat zij, brood brengend aan de armen, haar man ontmoette, die vroeg wat er in haar mand zat. Zij antwoordde "rozen" en het wonder was er !

"Heemkundig" zullen we dus de fruitisten aan een goed verhaaltje moeten helpen. Misschien van Eva en Adam in de Hof van Eten maar dan in een romantisch rokje ? Van hen kreeg het fruit zijn naam, en bij hen was het fruit "oorzaak" en "begin" van "arbeid" en dus van den "Adel", want "Arbeid Adelt !"

In de Angelsaksische landen zijn overigens de drukkers en verkopers van postkaarten, en dus ook de posterijen degene die de winst opstrijken. Daar immers versturen de verliefden op 14 februari hun liefdesverklaringen, de zg. "valentines" of "valentine greetings" aan hun uitverkorene.

Toch is het een schoon gebruik en een goede zaak om van tijd tot tijd zijn dankbaarheid extra te betonen. Houden wij het in ere ! Voor iedereen een fijne Valentijnsdag !

Bron : Libelle 1950/Grote W.P./en wè fantasie.

JHn.

Zucht naar de Geboortegrond.

Ai mij ! Heere Godt, hoe mag't sijn,
Dat elken mensch in't herte sijn
Soo soete dunkt sijn eyghen lant ?

De Brabander prijst Brabant
ende de Fransois Frankerike
De Duitscher dat Keyserrike
De Bretangners prijzen Brëtanie,
De Champaneezen Champanie;

Alsoo mint de vogel het woud
daer hij in hevet groote gewoud.
Al deed men hem in een warme muite,
kan hij hij vliegt naar buiten !

(= vrijheid)
(= kooi)

Dus prijzet iedereen sijn lant
Maerlant seide dat hij nimmer vand
Alsoo goet lant als Brugs-ambacht
Ick waan's hem daerbij heef gedacht
omdat hij er in was geboren,
daarom prijst hij 't te voren !

(Kath. Illustr. 1933)

Jacob van Maerlant,
2e helft der 13e eeuw.

Correctie en Excuus :

Op blz. 8 van onze vorige "Rond de Schutsboom" was helaas een regel weggelaten in het proza van Balfrou "Mijn Gôls plat". Hier volgt de verbetering:

Regel 15 tot 18 :

Agge muug bent dan motte rusten, op gin bank mar op 'n baank,
en ge krijgt vur al je hulp "mar hil dikkels staank vur daank".
Een fluitje dè is 'n flotje, en ge blaost uit alle maacht,
'n kluitje is 'n "klotje", 'n heel gewicht dè is 'n "vraacht".
Spitten dè hiet spaojen, en vur mest gebruik je "mis"
en willen oe ten goeje raoje as we denken "dè't mis is".
enz...

Onze verontschuldiging voor die hinderlijke fout.

Typeur.

Dinsdag 26 oktober 1982 : Lezing door drs. Jean Coenen .

Een volle zaal luisterde aandachtig naar de geschiedenis van de bevrijding in oktober 1944 van Noord-Brabant en van Goirle in het bijzonder. De lezing werd met kaarten, schema's en enkele dia's verduidelijkt, maar, zoals ook door ons reeds meermalen is opgemerkt, drukte ook de heer Coenen zijn spijt uit dat er zo weinig over die dagen in Goirle is terug te vinden. Dat de Goirlenaren ruim drie weken op hun bevrijding moesten wachten vond zijn oorzaak in de talrijke troepenverplaatsingen die in de directe omgeving plaatsvonden, alsmede aan de stagnerende aanvoer vanuit Frankrijk. Daarvoor moesten eerst de Schelde en de haven van Antwerpen worden vrijgemaakt. Het gevolg was, dat Goirle een te grote tol betaalde met zijn 23 slachtoffers en de talrijke beschadigde huizen en de St.Janskerk. Maar ook de drassige omgeving had daartoe bijgedragen. JHn.

Dinsdag 23 november 1982 : Lezing van Albert Delaheay .

Deze lezing over de "déplacements historiques" zal voor velen een openbaring zijn geweest. Het was zo maar niet een praatje voor de vaak. De beweringen van de heer Delaheay waren een logische gevolgtrekking van zijn gedegen spuurwerk. Men kan van een archivaris ook niet anders verwachten. Wat wel opviel, was het emotioneel reageren van de heer Delaheay op vragen uit de zaal. Het was of hij elke vraag als een aanval beschouwde. Maar is dat wonder, als men weet, dat hij jaren lang is genegeerd, dood gezweven en bespot door de historici van academisch niveau ? Hij is in de geschiedenis de enige niet die tijdens zijn leven miskend is en pas generaties later waardering vindt. Het zijn alleen de Groten die ongelijk kunnen erkennen. Zijn gefundeerde beweringen, die hij in zijn boek "Holle Boomstammen" uiteen zet, zijn het op zijn minst waard om serieus bestudeerd worden, ook al gooit hij ontegenzeggelijk de knuppel in het historische hoenderhok. Het zou wel eens kunnen zijn, dat de heer Delahaye pas bij een volgende generatie "loon naar werken" krijgt; dan kunnen er immers geen koppen meer vallen. Zoals het er nu voor staat, zal het nog wel een tijdje bij het oude blijven. Maar, wat moeten St.Willibrord en Keizer Karel dikwijls natte voeten gehad hebben. JHg/JHn.

Dinsdag 21 december 1982 : Kerstviering.

Deze Heem-kerst begint om 8.- uur in Zaal De Linde. U hoort en ziet een Kerstvertelling, en een Kerstspel geschreven door Jozef Wijdeman "Het Meraokel van Drik van Enschoot". Beide stukken spelen zich af in het "Goirle van toen". Het geheel wordt omlijst door het Gemengd Koor Goirle. Nadere convocatie met deelname-formulier volgt.

Heem - LOG :

Vanaf woensdag 5 januari 1983 , 19 uur, zal onze Kring meewerken aan de LOG-uitzendingen en trachten de trouwe en aandachtige luisteraar een totaalbeeld te geven van de wordingsgeschiedenis van Goirle onder de titel "Tussen Ley en die Gemeyntackeren in Goirle". Op 16 december a.s. zullen de eerste opnamen plaatsvinden.

Onderhoud Gebouwen Heemerf :

Het rieten-dak van onze schuur en van het Smiske was door de tand des tijds en de medewerking van kraaien, eksters en merels, die er het materiaal voor hun woning kwamen halen, hard aan een opknappbeurt toe. Dat is inmiddels gebeurd, en wij danken van deze plaats nogmaals de instantie die zulks mogelijk maakte en de rietdekkers voor hun snel en keurig werk. Hopelijk kan het er weer een jaar of tien tegen.

Heem-avond van de Maand Januari komt te vervallen :

In verband met de totale bezetting van onze conferentie-zaal in de maand januari, er is geen avond meer vrij, zal er geen bijeenkomst van onze Kring plaatsvinden. In de maand februari zal evenwel de film met ingesproken tekst "Van Lijnzaad tot Lijnwaad" worden vertoond.

Schoonmaak :

Op 7 december a.s. treedt onze dames-schoonmaakploeg weer aan om het museum en smiske nog eens een goede beurt te geven. Wij geven het graag toe : mannenwerk blijft maar mannenwerk, en als onze dames er met hun Vakkennis en ervaring de zaak onderhanden nemen, dan is het verschil toch wel te zien. Al vast hartelijk dank namens de Manneploeg !

Overigens hopen we nog steeds dat er een paar enthousiastelingen komen binenstappen om onze zaterdagploeg te versterken. Vele handen maken licht werk, en er is zo veel te doen. Kom gerust eens kijken of kennismaken op zaterdagmorgen tussen half 10 en 12 uur. Ook voor de museumdienst op zondagmiddag van 15. tot 17. uur kunnen we nog enkele hulpkrachten gebruiken. Heemkunde is één van de mooiste hobby's, en wat in Goirle in vele jaren is opgebouwd, mag niet verloren gaan. Kom en doe mee !

In Memoriam :

Binnen één week ontvielen ons twee Kringleden door de dood. Op 27 november overleed Mevr. Maria van Dun, echtgenote van de heer Adr. Hoogendoorn, een der mede-oprichters en stimulators van onze Kring. Hoeveel kopjes koffie zou Miet niet ingeschonken hebben voor Heemleden die "op den buurt" kwamen ? Wij kunnen slechts onze dank betuigen en ons medeleven in de leemte die haar heengaan heeft meeggebracht.

-Op 29 november overleed Mevr. Katharina Schmitz, echtgenote van de Heer C. Houtepen. Bij vele gelegenheden gaf zij blijk van haar sympathie en belangstelling voor het wel en wee van onze Kring. Aan de nabestaanden bieden wij onze welgemeende condoleances aan, en wensen hen sterkte in de moeilijke tijd nu zij dat grote verlies moeten proberen te verwerken.

Zij hebben d'oogen dichtgedaan
en zijn als blinden door de poort
tot Uwe hoven ingegaan :
Zij hadden Uwe Stem gehoord. (A.L. Broer)

Kerstmis in de Heemschuur :

Er wordt weer druk getimmerd en gevlochten en met beelden gesjouwd. De stal in onze Heemschuur wordt weer opgebouwd en zal zoals steeds weer velen naar zich toe trekken. Op Tweede Kerstdag is het traditie getrouw "Kiendje Kèèken" en op 6 januari, Feest van Driekoningen, verwachten wij alle "Gôôlse koninkskes en herders" bij de stal. - Wij besluiten deze "Rond de Schutsboom" met een tweetal strofen van een onbekend dichter uit het boek "Alle Klokken luiden" :

De Stal .

Zoo was het meer - er was eenmaal
Een Kind, dat in een kribbe lag
en naar de groote wereld zag,
-Het is een oud prachtig verhaal-
Een wijnrank en een rozelaar
vlochten hun takken door mekaar, -
Daar was alleen wat stroo in huis,
daar was een moeder en een herder,
een ezel en een duif, -- en verder
brachten de menschen hem een kruis,-
En voor de poorten van den stal
bloeyde het blauw heerlijk heelal !

ZALIG KERSTFEEST en een VOORSPOEDIG en GEZOND NIEUWJAAR ... !